

Zbirja vsak četrtlet in velja v poštno vred ali v Mariboru s pošiljanjem na doma v celo leto 32 Din, pol leta 16 Din, četrt leta 8 Din. Izven Republike 64 Din. Naročnina se pošlje na upravištvu "Slov. Gospodarja" v Mariboru, Koroška cesta št. 5. — List se dopušča do odpoda. Naročnina se plačuje vnaprej. Tel. interurban 113.

Poštnina plačana v gotovini.

Posamezna številka stane 1-50 din.

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Uredništvo je v Mariboru, Koroška cesta št. 5. Redakcija se ne vrača. Upravištvu sprejema naročnino, lastnosti in reklamacije. Cene inseratov po dogovoru. Za večkratne oglase primeren popust. Nezaprite reklamacije so poštnine proste. Očakoval račun poštnega urada Ljubljana 10.603. Telefon interurban 113.

8. številka.

Maribor, dne 24. februarja 1927.

61. letnik.

Pozdravljeni zastopniki slov. naroda SLS poslanci oblastne skupščine v Mariboru!

Slovenski narod je dvignil glavo in zaupno gleda v bodočnost. Kajti sestali ste se k prvemu zborovanju oblastne skupščine vi, ki vas je večina zavednega slovenskega naroda pooblastila kot svoje zastopnike. Začenjate težko, toda nujno delo za pravi napredek in blagostanje vsega ljudstva v pokrajini. Slovenski narod ve, da prihajate na težko začetno delo novega narodnega gospodarstva. Zato vas danes še s tem večjo iskrenostjo pozdravlja in spremlja s svojimi željami, da bi vaše delo pod varstvom božjim uspelo v obilnosti! Narod je za vas, vi ste za svoj narod, zato je slovenski narod dvignil svojo glavo in zato zaupno gleda v bodočnost!

Na delo za boljšo bodočnost!

Čas je kakor deroča reka in sreča narodov je kakor na valovih. Zdaj je visoko, pa pride padec in zopet je treba sile, da se dvigne. Sedanja usoda narodov po vsej Evropi, tako tudi našega slovenskega naroda, je še težka, je kakor v padcu. Sile je treba, da se dvigne. In kje najti to silo? V nas samih je, le vzbuditi jo je treba! Moč, ki bo zopet dvignila narod, ki ga bo vodila v boljšo bodočnost, je v naši krščanski omiki in v naši razumni gospodarnosti. Prava omika in veselo delo, to sta dve perutnici, ki dvigneta vsakogar, pa tudi vsak narod še iz takih nižin — k sreči in blagostanju.

Delujmo za pravo, krščansko omiko!

Naš Slovšek, ki bo po splošni želji in molitvi še svetnik slovenskega naroda, je vedel, da je krščanska omika temelj blagostanja, reda in miru na tem božjem svetu. Zato pa je vedno povdarjal in oznanjal izrek, ki ga zna danes gotovo že vsak Slovenec, vsaj znati bi ga moral: »Sveta vera bodi nam luč, materni jezik bodi nam ključ do edino zveličavne narodne omike!«. Slovšek pa teh besed ni kar v prazno izgovoril. On nam je dal tisto družbo, ki je v smislu tega gesla poklonila slovenskemu narodu že nad 20 milijonov knjig, to je Družba sv. Mohorja. Težko najdete slovensko krščansko hišo, ki bi ne bila naročena na te knjige. Dolgo časa je Družba sv. Mohorja nemoteno delovala med slovenskim narodom. Ko pa je pred časom se hotela preseliti v Celje, so se našli Slovenci, katerih imena bodo črno zapisana v zgodovini Slovencev, ki so se dvignili zoper Družbo sv. Mohorja. In da bi jo uničili, kot da je to kakor trgovska družba, so ljudje iste vrste, ljudje, ki jih vodi le sovraštvo do vsega, kar je krščanskega in slovenskega, na čelu teh nesreča Slovenije, dr. Žerjav, so ti ljudje ustanovili proti Družbi sv. Mohorja novo družbo, ki bi naj prejšnjo izpodrinila. In vendar ni ta boj gospodarski, ampak je boj med dobro krščansko knjigo Družbe sv. Mohorja, pa med slabo, versko, moralno in narodnostno slabo knjigo demokratske Vodnikove družbe. Povedali smo to, ker smo to morali povdariti, naj vse jasno vedo naši čitatelji, da bodo tako še bolj cenili knjige Družbe sv. Mohorja. Iz dobrih knjig in dobrih časopisov črpajmo ono kulturno moč, ki nas bo vse dvigala, krepila in ohranila! Zato pa mesec marec posvetimo temu delu, da bo vsaka hiša spoznala vrednost dobrih knjig Družbe sv. Mohorja in

Kakšno čast je imel Sobek Javorcaž.

Poljski spisal Kazimir Przerwa-Tetmajer; preložil Al. Benkovič.

Sobek pa jih je imel šele trideset, zato je pomislil: »In če tudi ne uidev, ne bom še tako star, ko pridem ven!«

In dvomil ni o sebi prav nič. Zaprl so ga v visniškem gradu. Kogar so tam zaprli, in naj je bil rejen kot medved jeseni, si je lahko s prstom štel rebra: eno, dve, tri — kolikor jih je imel. Uštetil se ni mogel. Tam mati ni nalivala mleka na kašo in ni nosila zabeljenega krompirja na mizo.

«A Sobek ni povešal glave. Višnic ni oravski grad in on je ušel tudi od tam.

Kako je to storil? Mrežo je prepilil s skrito pilo in skočil ven. Zletel je in letel, živ je pa vendar padel na tla. Vedel je, da pade živ na tla, in to ga je rešilo. To je treba vedeti; čim ga mine zaupanje in vera samega v sebe, čim prične premišljevat in tehtati, si gotovo zlomi vrat, kakor si tisti ne izpahne noge, ki smelo skoči naprej. »Ni boljših perotnic, kakor je smelost«, so že od nekdanj govoreli stari ljudje.

Tudi Sobek Javorcaž si je tako mislil.

— — —

Ko so Sobka zaprli v visniško ječo, je takoj uvidel, pri čem da je. Pride k njemu star paznik — bilo je peti ali šesti dan po Sobkovem prihodu — s silnim vikom in krikom, da Sobek ni pometel celice in ni napravil reda, ko je bila na njem vrsta. Paznik je bil visok človek, da so ga ujetniki

vrednost našega časopisja, »Slovenskega Gospodarja« in »Našega doma«, pa se ne bo strašila žrtve, naročiti dobro, krščansko čtivo!

Vzljubimo delo!

V prvih povojnih letih je bilo tako, da se je denar, ki smo ga potrebovali, lahko pridobil. Zdaj pa je druga ura! Zopet je živimo v razmerah kot pred vojno, ko smo vsak vinar dvakrat obrnili, predno smo ga izdali. Smo ga pač težko zaslužili. In to je zdaj zopet prišlo. Težko, le samo z vztrajnim in dobrim delom se še da nekaj pomagati in pridobiti. Našim ljudem v splošno ni potreba prigravarjati, naj bodo pridni in delavni. Saj se trudijo in pehajo od zore do mraka, pa še v noč! Treba je pa dvojno povdariti: naše delo naj ne bo le ročno, ampak tudi razumsko, da bomo skušali svoje delo izpopolnjevati, da bomo zboljšali način dela, ga primerno in pravočasno tudi izvršili, pa bomo imeli večje uspehe. Gospodarsko napredni moramo biti! Ker pa je vsak sam gospodarsko le preslaboten, moramo, naslonjeni drug na drugega, organizirani v gospodarskih združenjih, složno najti in zbirati skupno gospodarsko moč.

Drugo pa, kar je gotovo tudi važno, da gre delo bolj od rok, je naše veselje do dela. Na svetu smo pač tako, da si z delom pridobivamo vsakdanje potrebščine. In kjer vlada veselje do dela, je zadovoljnost, kjer pa vlada nevolja do dela, tam pa ni zadovoljnosti in tudi ne uspehov. Zato pa naj zopet po naših goricah, na polju in travnikih, ko pride pomlad, zadoni vesela pesem sredi dela, pa zvečer po delu, pa bodo roke vse drugače živahne in delavne, srce pa vse drugače srečno in zadovoljno!

Velika skupna dela, ki naj jih vrši občina, dežela in država, bomo pa zaupali še zanaprej možem, ki jih poznamo, da je njihova beseda možata, njihovo srce verno, njihove roke delavne. In tako z zaupanjem glejmo v boljšo bodočnost in pojdemo na delo zanjo! Kot prvo delo nas čaka in kliče: agitacija za Družbo sv. Mohorja, za »Slovenskega Gospodarja« in »Naš dom«!

Da bomo nasprotnike poznali!

Demokrati — zoper sporazum med Srbi, Hrvati in Slovenci. Taki-le ljudje, kot so demokrati, posebno Žerjav in Pribičević, pa njihovi priveski, so imeli do sedaj le zavoljo tega vpliv v Beogradu, ker so znali hujskati Srbe zoper Hrvate in Slovence. Hrvate je črnil Pribičević, Slovence pa Žerjav. Ko se je zgodilo, da so se na videz vsaj pobotali Srbi in Hrvati, bi morali biti tega demokrati veseli. Toda ne! Hujskali so dalje! Zdaj pa, ko je prišlo do sodelovanja Srbov in Slovencev, jim tudi ta sporazum ni prav. Oni hočejo narodni prepri! Demokrati hočejo narodni in verski spor v državi in v tem sporu izkoristiti sedaj enega, sedaj drugega. Ko je zadnjič Pribičević govoril v narodni skupščini, je »Jutro« napisalo, da je on zakuril pekel pod rimsko-pravoslavni sporazumom. Začelo je ne le v narodnem, ampak tudi v verskem oziru hujskati. Vendar je njegovo zlobno delo brez uspeha. Kdor pa v Sloveniji podpira demokrate, pa bere »Jutro« ali »Domovino«, ta dela za to, da bi v naši državi vladali narodni in verski boji. Čimpreje se bo take hujškače porinilo iz politike, tem preje bo država vsem, tudi Slovincem, enako pravična in dobra, kot je bila pod demokratsko vlado le Srbom.

Bombe so edino sredstvo demokratskih priganjačev. Ko so bile dne 23. januarja t. l. volitve v oblastno skupščino, so »neznani« zlikovci vrgli bombo pred hišo našega g. župana dr. Leskovarja v Mariboru, pa v bližino škofijske palače in na drugih mestih. Pozneje so bombe pokale pred

imenovali »zvonik«. Če je Sobek z glavo segal do stropa, bi bil ta segal do strehe. Kriči, ukazuje in robanti; Sobek poslušal in se ne gane. Ko je imel nazadnje že dosti tega kričanja, pa ti tak, kakor je stal, dvigne nogo, sune in naravnost pazniku v obraz. Še premaknil se ni, samo noga se mu je izprožila do vrha glave, kakor na vzmeteh. Tako je bil spreten.

Paznik se je zvalil po tleh, kri se mu je ulila iz nosa. Sobka so ukovali v okove za tri tedne. Celice pa ni pometal več in ni delal reda. Rešil se je tega. Tako mu je potekal čas v ječi: prve dni s tem, da se je seznanjal s tovariši po navadi ujetnikov, potem pa s premišljevanjem, kdaj mu odvzamejo okove, ker so bili strašno težki in tesni. Cele tri tedne v njih ni zatislil očesa.

Takrat je pripovedoval tovarišem razne zgodbe iz življenja razbojnikov in iz lastnega. Gorali so poslušali s takim zadoščenjem, s kakršnim ljudje poslušajo znane, zanimive in občudovanja vredne povesti. Kimali so z glavami in pritrjevali pomenljivo: »Haj! Haj! Hej! Hej!« Drugi so poslušali z odprtimi usti in horalska slava sploh ter Sobkova še posebej je rasla v njih dušah od dne do dne, od noči do noči. Sobek pa je znal svojo osebo vedno postaviti na solnce imenitnih ali nenavadnih dejanj. Najrajši je pripovedoval o dokazih svoje sile in o strahu, katerega je vzbujal, ali kako so ga zaradi njegove razumnosti, velike spretnosti in posebne nadarjenosti čislali in občudovali.

Pripovedoval je na primer, kako je prebil zimo, ki je bila nenavadno težka za razbojnike. Poleti se mu je dobro godilo. Prenočeval je kjerkoli, v gozdu, na tleh, včasih na kaki zaseki, v jarku, na mahu, ali pa na mehkem travniku. Bilo je toplo. V zimi pa je bila slaba.

stanovanji tistih, ki jih je »Jutro« imenoma napadalo. Pred dobrim tednom pa so šli orjunaši iz Maribora in drugod v St. Lovrenc na Pohorje in so tam na mirni zabavi izzvali prepri, nato pretep, v katerem so zopet vrgli nekaj bomb. Toda zdaj jih je pa splačalo. Dva kolovodja sta bila aretirana in sta zaprta v Mariboru. Ta napad je bil izvršen v maščevanje, ker je SDS dobila v St. Lovrencu le 3 glasove. — Če je katera stranka že tako daleč, da s takimi sredstvi hoče svoj »ugled« ohraniti in se pokazati kot narodno in kulturno, vemo, da je že pri kraju z njo: Kdor pa »Domovino« naroča in bere, ta odobrava te bombne napade in spada v družbo, ki je le v kulturno nečast našemu narodu posebno na narodni meji!

Dr. Žerjav in zvonovi. V kaj vse se vtika demokratska veličina sam dr. Žerjav! Celozvonomi mu ne dajo miru! V zadnji »Domovini« popisuje, s kakim nasiljem da duhovniki izjemajo denar od ljudi. On seveda ne vidi, kako si ljudje sami želijo in kjer morejo sami po svojih odborih zbirajo prostovoljne prispevke. Dr. Žerjav pa predlaga, naj se raje pobira potom konkurenčnega odbora z ozirom na davke pod nadzorstvom okrajnih glavarstev. Za ta nasvet pa najbrže njegovi demokrati, ki — razen nekaj častnih izjem — niso bili ravno darežljivi za zvonove, ne bodo prav hvaležni.

»Stališče g. Pucelja.« Še se spominjamo, kako je Pucelj vabil SLS, naj gre v vlado, ker mora zaradi Slovenije kot njena edina prava zastopnica. In SLS je šla, če tudi ne ravno zaradi nasveta g. Pucelja. No in zdaj? SLS je v vladi. »Stališče g. Pucelja« pa je zdaj tako, da je škandal za SLS, ker se je zvezala z gosposko srbsko stranko. (Do zdaj, ko je bil Pucelj z njo, ni bila gosposka!) Zdal naenkrat ni slab še vlade kot je ta, seveda za osebne koristi Radičevih hlapcev v Sloveniji že ne! Pucelj se pač jezi, ker ni več minister, da bi lahko s stotisoči dinarjev plihal svoje gospodarske ustanove. On je zdaj pač le — mesar na razpoloženju in to stališče ni prijetno!

»Ugled Slovencev v Beogradu uničen« — piše »Kmet. list«. To pa to, ker imamo tri slovenske ministre, ki so res pravi zastopniki Slovencev, ne pa kot je bil Pucelj, ki je bil le radičevski minister!

»SLS je vrgla zadnji adut«, tako pravi »Kmet. list«. Pozabil pa je povedati, ali misli s tem Žerjava ali Pucelja.

Za hajduke zmerja »Kmetijski list« pristaše SLS. No v družbi Radiča se je »Kmetijski list« res nekaj naučil — vsaj zmerjati.

Zora puca, bit če dana! Tako se tolaži Pucelj s svojo zavrženo politiko. Istočasno, ko psuje »Kmet. list« SLS, da je šla v vlado s Srbi, pa se je njegova stranka, to je radičevska stranka, začela ponujati Srbom in Črnogorcem, da naj se ustanovi skupna stranka. Pucelj ni bilo dosti, da je bil Hrvat predsednik slovenske kmetijske stranke. Kam bo še vlekel ta človek naše kmete, ki na vsak način hočejo biti vendar v slovenski stranki?!

Kako pa je s socialisti? Ti imajo zdaj velike skrbi! Pred volitvami so lagali, da se je kar kadilo. Kljub temu so slabo odrezali. Najslabše pa so odrezali v Mariboru, kjer je zoper gnusno laž njihovega lista, da so duhovniki streljali leta 1919 na Nemce v Mariboru, vloženi 28 tožb. Zamimivo pri socialistih je še to, da vse, kar SLS za delavce stori, stori le na zahtevo socialistov. Uboga SLS, kakšnega kuratorja mora imeti!

SLS nič ne stori zoper korupcijo — vpijejo vsi naši nasprotniki, ki so v napadih na SLS, na naše ljudstvo, na Cerkev in na duhovnike prav složni. Ne-le, da so naši v Beogradu dosegli, da bo zanaprej vsakdo, ki uganja korup

Nekateri razbojniki so radi prenočevali pri kmetih; posebno radi so šli služiti za hlapce. Bog varuj, da bi takemu hlapcu kdo storil kaj žalega!

Tako je šel tudi Sobek Javorcaž neko zimo k Tolfosu v Vitovu za hlapca.

»Ta ti je pravil« si je mislil Tolfos, ki ga je bil sprejel. »Na peči leži, dela mu ni mar. Nobene stvari se ne loti.«

Tolfos je bil dober gospodar, pa si je mislil: »Če se ti ne zganeš, pa se še jaz ne bom. Le polegaj, le!«

Dajal mu je samo ovseno kašo, misleč si: »Se boš že zganil.« Pa se ni; Javorcaž je ležal na peči in jedel ovseno kašo. Zganil pa se ni.

Tolfos bi bil drugega naklestil in ga vrgel iz koč, pred tem pa je imel strah. Hlapec je bil do stropa. In tako je minila zima.

Ko je prišla spomlad, se je Sobek zganil. Nekega dne je šel hlapec ven.

Tolfos je v Beskidih oral s tremi junci.

Sobek stopi k njemu in pravi: »Gospodar, slabo vam gre izpod rok. Izprezite junce, naj se rajši pasejo, bom poskusil jaz sam.«

In je šel. Potegnil je in so orali. En ogon, pa še enega! Ej! Pri tretjem je Tolfos še kapo izgubil, pa je ni utegniti pobrati z grude. Zdal je šele izprevidel Tolfos, koga je vso zimo krmil z nezabeljeno kašo. Pa je bilo že prepozno.

Hlapec, ki je oral za tri junce, je odšel v gozd na Oravi. Mine dan, dva, nič! Tolfos je pozabil.

Ej, pa ti pridejo poleti prav opoldne. Stirje so bili. Pobrali so vse, kar so našli. Prijeli so Tolfosa, čeprav so ženske kričale, in mu vrole masti našli na trebuh. Ko je Sobek odhajal, mu je samo rekel: »Ovce imaš, zakolji eno